

ԻՐԱՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԻՐԱՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՒ ՓՈԼԻՏԻԿԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՓԵՍԱԹԻ ԵՐ ՇԱՐԱԹ

Rev. Père G. Kalemkarian
te ngasse Michitaris
N° 4 Vienne

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պոլիսիոյ համար Տարեկան 12 ֆր.
» Գեղարկւեայ 6 ֆր.
Արտատպանի համար (կտրու քիւր մեկ
համար) Տարեկան 14, փեղարկւեայ 7 ֆր.
Սերիկայի » 2.60 տղ փեղարկւ 1.50
ԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԿՃԱՐՆԵԼԻ

Համակ դրամ եւայն դրկէ հետեւեալ հասցեով
ԽՐԱՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ «ԻՐԱՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ» ԼՐԱՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ — ՎՍԻՆԱ (Պոլիսիոյ)
Редакция на ВѢСТНИКЪ
„И р а в у н к ъ“
ВАРНА (България)
Rédaction du journal
„I r a v o u n k“
V A R N A (Bulgarie)

Խնայարարեան ուղղեալ գրութիւնի
եւ չեն դրկուիր եւ յարմար դաստիարակ-
ները միայն կը հրատարակուին աւ-
րոյցովիս կամ մասամբ:
Պատկերակ սղը 20 սանթիմ. երե-
կն աւելի անգամներու համար 20 0/0
գեղջ կը լինի:

ԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բ.

Մեր նախորդ թիւի խմբագրու-
կանովը բացատրեցինք թէ Ազգ.
վարժարաններու հաստիքի 3/4
մասը ազգայնապաշտպաններու սե-
փական ըլլալուն հ. կառուկ, ասոնք
անկէ չեն կրնար պէտք եղած չա-
փով օգտուիլ, և հարցում ուղղե-
ցինք հոգաբարձոցն իմանց թէ «Ինչ-
չու հարուստ ազգայնապաշտպան
իր ազան կարգաւ տայ, փոխանակ
այդ դրամը ազգայնապաշտպան
գործակալին պէտքերուն ծառայի
ցրելու:»

Հոգաբարձուները մեր այս հար-
ցումին զիրենք անպարտ ցոյց տա-
լու համար առարկութիւն մը ու-
նին թէ «Եթէ հարուստներէքիւ մը
աւելի թողակ պահանջները իրենց
զուակները բնաւ Ազգ. վարժա-
րան չի պիտի զրկեն, այլ այդ ա-
ւելի թողակով մասնաւոր վարժա-
րաններու մէջ պիտի դնեն, ինչ
պէս որ ասոր կենդանի օրինա-
կը երկու տարիէ ի վեր աչքերնուս
աղիւն է»:

Ազգ. վարժարաններու հոգա-
բարձութեանց այս առարկութիւնը
իր բնական արդարացոյցի կող-
մերը ունի. բայց միեւնոյն առան-
ալ հոգաբարձուներն աստով բոլո-
րովին չեն կրնար արգարանալ.
բացատրենք. և մեր բացատրու-
թիւնը համազօր ընելու համար
գործնական փաստերով խօսինք:

Վրանայի մէջ մասնաւոր և օ-
տար վարժարաններ յաճախող հայ
աշակերտաց և աշակերտուհիներու
թիւը 160էն պակաս չէ. բայց
մենք միայն 100ը պիտի տա-
նենք, ենթադրելով թէ միւս 60ը
նուազ թողակով կամ մանկա-
պարտէզի աշակերտներ եղած ըլ-
լան: Այդ 100 աշակերտներու ծը-

նողները մեր հարուստ և բարեկե-
ցիկ զաւակարգին կը պատկանին,
որոնք իրենց զաւակներուն համար
միջին հաշուով տարեկան առնուա-
չին 80ական ֆրանք կը վճարեն,
որուն գումարը կընէ 8000 ֆր.:
Կանոնաւոր վարժարանի մը պիւտ-
էն լեցնելու բուական այս գու-
մարը եթէ միանալ Ազգ. վարժա-
րանի 8000 ֆր. յայտարարուին պիւտ-
էէին հետ 16,000 ֆր.ի պատկա-
ռելի գումարին կը հասնի: Այ-
դիւրին է ըմբռնել թէ այդ գու-
մարը լաւ մատակարարութեամբ
մը, եթէ յատկանալ Ազգ. երկսեռ
վարժարանին, ո՞ր աստիճան տի-
պար վարժարան մը ունեցած կըլ-
լանք, որով հարուստ ալ ազգա-
տն ալ պէտք եղած չափով կրնան
օգտուիլ:

Մինչդեռ այսօր ազգայնապաշ-
տպան բոլորովին կը զրկուի և հա-
րուստը յուսախաբ կըլլայ իր զա-
ւակը մասնաւոր վարժարաններու
մէջ գնելով, անշուշտ չլացած ա-
ստեց վարժներու խոտտացած ու-
կեղծ գեղահատներէն և ցոյց տը-
ւած փայլուն ծրագիրներէն, ո-
րոնք երբեք չեն կրնար գործադ-
րուիլ, քանի որ զանոնք գործադ-
րելու համար նիւթական միջոցներ
կը պակսին իրենց, Եւ միթէ մեր
այս ըսածին դրական մէկ ապա-
ցոյցը չէ, երբ այսօր կը տեսնենք
թէ նախորդ տարի այնինչ մաս-
նաւոր վարժարան յաճախող հա-
րուստի զաւակները այս տարի այդ
յարկը ձգելով ուրիշ հաստատու-
թիւններ կը գիմեն. այս տեղա-
փոխութիւնը յուսախաբ եղած ըլ-
լալու հետեւանք չէ՞ միթէ:

Հարուստին այս յուսախաբու-
թիւնները, ազգայնապաշտպան
թաւանակի և դրամի ապարգիւն
կորուստները ուրիշ պատճառի ծը-
նունդ չեն, եթէ ոչ անհասկացե-
ղութեան, եսասիրութեան և ան-
միաբանութեան:

Մենք դեռ այն տեսակ ժողո-
վուրդ մըն ենք, որ մեր հոգւոյ
հատրին, մեր անմիջ զաւակնե-
րուն սիրոյն համար ու մի քիչ
ձեռք ձեռքի տալ, համախորհուրդ
գործի չենք սովորած. չենք ուզեր
մեր նիւթական և բարոյական ու-
ժերը միացնել գոնէ ազատ երկրի
մը մէջ, ազատ ունեն ճշունքներէ,
պէտք եղածին պէս մեր տղաքը

ազգային ոգւով զաստիարակելու
համար:

Ազգ. վարժարանաց հոգաբար-
ձուները կառարկին թէ՛ հարուստ-
ները իրենց զաւակները օտարնե-
րու և մասնաւորներու կը զրկեն,
յուսալով թէ ասոնք աւելի բան
կը սովորեն: Այո՛ հարուստները
պահանջկոտ կըլլան և իրաւունք
այ նմին քիչ մը աւելի պահանջ-
կոտ ըլլալու. բայց հոգաբարձու-
ները պարտական են պահանջկոտնե-
րը գոհացնելու միջոցներ խորհիլ
և զանոնք գործադրելու. Հո-
գաբարձուները պէտք է հասկնան
թէ իրենց պաշտօնը մէկ ձեռքով
դրամ առնել և միւսով ուսուցչաց
թոշակը վճարելու մէջ չի կայա-
նար. այդ գործը ամսական 50
ֆրանքնոց դրամով մըն ալ կրնայ
ընել. հոգաբարձութեանց ամենա-
մեծ պարտականութիւնն է կրթա-
կան գործը ազգային համերաշ-
խութեան շաւղին մէջ մտցնել, որ-
պէսզի նիւթական և բարոյական
ցրուած ուժերը միանան, որով մի-
այն կարելի է տիպար վարժարան
մ'ունենալ և պահանջկոտները գո-
հացնել:

Այդ կը հարցնենք մեր հոգա-
բարձուներուն, իրենց պաշտօնա-
վարութեան ամբողջ շրջանին մէջ,
ազգային այդ ցրուած ու-
ժերը միացնելու համար ինչ լաւ
ձեռնարկութիւններ ըրին. իրենց
զաւակները ազգ. վարժարան չի
զրկող ծնողները օր մը տեղ մը
համախորհուրդ, անոնց հետ խորհ-
րակցութեան մտահոգագոհութեանց
պատճառները վերցնելու և պակասը
լեցնելու համար:

Մեր այս հարցումներու պա-
տասխանը գիտենք թէ բացասա-
կան է: Մեր մեծապատիւ հոգա-
բարձուները կամ թաղականները՝
որ գործնական մարդիկ ալ են,
իրենց վաճառատանց ամենայնոյն
յաճախորդներուն հետ բնաւ այս-
չափ անտարբերութեամբ չեն վար-
ուիր. ասոնք ուզածը ցոյց տալու
փնտռածը գտնելու համար ամեն
ճկունութիւն կը թափեն, մինչդեռ
իրենց ազգային պաշտօնին մէջ բո-
լորովին տարբեր ձեւ մը, եսու-
թիւն մը կրտսնան չեն զիջա-
նիր նոյն իսկ տրտունջներ լսելու,
մէկ երկու հազար ֆրանքի բաց
մը գոցելու համար երկար կը մը-
տածեն, մինչդեռ միւս կողմէն 8-10
հազար ֆր. կրթութեան տրամա-
դրուած դրամը ազգային պիւտ-

էէին կցելու և տիպար վարժարան
մը հաստատուելու համար քիչ մը
յոգնութիւն քիչ մը խոնարհամը-
տութիւն լսնձն չեն առնիր: Եւ
ահա այսպէս տարիներու ընթաց-
քին մէջ անհասկացողութիւնը կը
շարունակուի, դրամները հոս հոն
կը մսխուին, ազգայնապաշտպան
կուսին անարդարութեամբ և հա-
րուստներն ալ մասնաւոր վարժա-
րաններու մէջ յուսախաբ կըլլան:

ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՅ ԼՐԱՎՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բ.

Եթէ ակնարկ մը նետենք 96էն յե-
տոյ Պոլսոյ մէջ հրատարակուող հայ
օրագրութեանց հաւաքածոյին վրայ,
աներկբայ պիտի դարձնանք, պիտի
ապշխնք այն հոսով ու ինքնատէր ու-
գիւն վրայ, որով պոլսահայ լրագրո-
ղը խիստ քիչ բացառութեամբ, կը
վերաբերի իր համազօր ու համակրոն
աշխատակցին նկատմամբ: Առիթ պի-
տի ունենանք սակայն այս կէտին
վրայ ստեղծ անդրադառնալու մեր քըն
նութեանց շարքին մէջ:

ԲԻԻ ԶԱՆԴԻՈՆ. — 1896ի արհաւիր-
քէն քիչ ետքն էր որ «Արեւելք»ի
խմբագրապետը, Բիւզանդ Գէշեան ըս-
կաւ հրատարակել Բիւզանդիոն լայ-
նածաւալ օրաթերթը, երբ լրագրա-
կան հրապարակը գրեթէ թափուր էր,
«Հայրենիք»ի խաբանութիւն յաջոր-
դած ըլլալով «Արեւելք»ի խաբանու-
մը, միշտ առանց պատճառի:

Հանրայայտ ու հանրածանօթ գէտը
մ'է Բիւզանդիոնի ծնողներ ու խմբ-
ագրապետը, գրահմուտ ու վարժ հը-
րապարակագիր մը, ճարտիկ ու սըա-
միտ բանակուող մը: Եւ «Բիւզան-
դիոն» հրատարակուիլ կըսկէր, դադ-
թականութեան հոսանքը անագին հա-
մեմատութիւններ առնելու վրայ էր,
ամեն մարդ անարեւել ու խելայեղ չէր
գիտեր ինչպէս ինքզինքը նաւու մը
մէջ նետել, հեռաւալու համար զազիր
քաղաքէ մը՝ ուր Մուհամմէտի քարո-
ղած մոլեռանդութիւնը չվթայադերձ
կը նկատէր վայրկեանէ վայրկեան բը
նաջինջ ընելու համարին քրիստոնեայ
բնակչութիւնը: Անշուշտ տարադի-
մութիւնը մեր ապագային համար բա-
րեգուշակ պարագայ մը չէր, Մարդ
երբ քաղաքի մը մէջ փոքր հասակէն
կը մեծնայ, այդ քաղաքին բոլոր
ժակուածները ու անկրկնախորշերը
իրեն համար զապտնիք չեն ունենար.
կլիմային ալ, բնակիչներուն ալ, սո-
վորութեանց ալ վարժուած կըլլայ.
ու ասոր հակառակ, ինչ տնայադէպի

ու. անվերջոր Գեորգիայի թեմանց ու յուս-
սանաբանութեանց չենք ենթարկուելի
գրեթէ միշտ, երբ կիսամերկ ու չը-
քաւոր կը գեղերինք օտար ու անծա-
նօթ հողերու վրայ:

Հետեւապէս, երբ արդէն մեծ ա-
ղէտքին ազդած վարկեհակաւ սար-
ուացողքն ապաւորուած ենք փարատ-
ուած էր, Բիւզանդ Գէջեան հետա-
մուտ եղաւ, իր նոր հիմնած թերթին
միջոցաւ, գաղթականութեան շարժու-
մը կասեցնելու: Անուարանալի իրողու-
թիւն մէկ թէ չնորհիւ իր հրապարա-
կագրական բազմամեայ փորձառու-
թեանը, Գէջեանի ծախսերէն զիւ-
րաթէք ու ճկուն գրիչը արտադրեց
գեղեցիկ յօդուածներ, որոնք կը ձգ-
տէին մեր տարաբար ազգակիցները
տարածաշրջանէն որ չի թողուն իրենց
հողը, տունը, խանութը ինչքը ու
անխորհուրդաբար ինքզինքնին նո-
րանոր զփաղղուծեանց, մաքառու-
նեան, յուսահատութեանց ու յուսա-
խաբութեանց մէջ չնետնէ: «Ինչպէս
կը տեսնէք, կընէր իր յօդուածներէ
միոյն մէջ խօսքը գաղթականութեան ու
ղերով, մենք անձնապէս ոչ միայն
չենք գաղթել որ ալ նաեւ նոր գործ
ալ կը հիմնենք, ու բնի մենք կը հա-
ւատանք այս գեղեցիկ (?) երկրին
յառաջդիմութեանը ու ապագային վը-
րայ եւն:»

Հետզհետէ մտքերու գրգռութեան
ու գերազգուծութեան համեմատ հաւա-
ղարարութիւն մը յաջորդելով, խա-
նութեաններու ու ստեղծարարներու
բուհ հայ լրագրութեան ալ նոր
թափով մը սկսած էր ծաղկել: Յաջոր-
դաբար լրագրական հրապարակը ողո-
ղեցին «Մասիս», «Արեւիք», «Սուր-
հանակ» ու «Մարտի» առանց հաշու-
ու պարբերական խել մը հրատարա-
կութեաններ: Սակայն հակառակ բո-
լոր այս հրատարակութեանց, Բիւ-
զանդիոն միայն — ու կը մնայ — ամե-
նէն աւելի կարգապահ թերթի:

Անբընդայ Բիւզանդիոնի յաջորդու-
թիւնը ապահովող ու յատկանշող պա-
րագրանքէ մին ալ անոր արտաքին
քաղաքականութեան վերաբերեալ յօ-
դուածներու ու տեսութեանց մեծ կա-
րեւորութիւնն ապաւնէ: Ոչ մէկ թերթ
այնքան ճիշտ, համալիր ու շահագոր-
ծող չէր:

Գիտ յօդուածներ կը պարունակէ, օ-
րը օրին անաշտութեամբ կը ճանչ-
ցնէ օրուան քաղաքականութեան ու
գիւտագիտութեան արամադրութիւն-
ները, ճառերը, միջազգային մամու-
լին գրական թէ քաղաքական բովան-
գակութիւնը ու քննադատութիւն-
ները որքան Բիւզանդիոն:

Արտաքին քաղաքականութեան վը-
րայ այնքան յաջորդութեամբ ու գիւ-
րութեամբ մը գրելով հանդերձ, Բիւ-
զանդի Բիւզանդ Գէջեան ոչ չուզէ ձե-
ռահատութեամբ կը գնահատէ կամ կը
քննադատէ մեր ազգային վարչակա-
նութեանները, ժողովները, յանձ-
նաժողովները կամ մասնախումբե-
րուն վճիռները ու որոշումները: Կը-
րծակալ ժողովը մասնաւորապէս ու
կուսակցային կողմը ընդհանրապէս ա-
նոր անվերջ քննաքննութեանց նա-
ւակ են: պաշտպան կանգնելով ա-
մուսնացեալ կողմին, քանհանքնու,
անոնց յատկապէս զգրեցականքի մը
հիմնաւորութիւնը կը յատկապէս, ու
մասնաւոր զայնքան, գաղափարած
այն ոտմարտութեանց դէմ որով ամու-
րի կողմը յար կը նկատու ընդհանրա-
քանահանքը, Արեւիքի նախկին
խմբագրագիրը իր բովանդակ կար-
գութեամբ կը հրապարակէ, կը հրա-
չակէ եկեղեցականներու ամուրիու-
թեան անըմբռնելի ու անհասկնալի
ըլլալը, երբ միւս կողմէ Եկեղեցւոյ
սրբաւայտ ամբիոնի բարձուքն ունի
այդ ամուսնութեան ուստեալ թշնա-
միւններ իրենց բոլոր բովանդակ պեր-
ճախօտութիւնը կրօնական Ամուսնու-
թեան եկեղեցական խորհուրդներէն
մին ըլլալը փաստաբանելու հոմար:
Տարբերակ հակասութիւն, ընտանե-
կան յարկին անուշտութիւնը ու բա-
րաւիտութիւնը հրապարակելու կը
յուսակներ, ու իրենք կը կատարեն
միւս իրենց ամուսնութեան ուստեալ
վրայ, ուստ մը որ անըմբռնելի կը
թուի ըլլալ այնքան աւելի որքան
հայ եկեղեցւոյ մեծագոյն ու արագ-
նազոյն Հայրապետներու (Առաւմուտի,
Մեծն Նեփէս, Ս. Սահակ եւն:) ան-
ժառօթ էր, ու միակ մեկնաբանութիւ-
նը զոր կարող ենք տալ արդի Եկե-
ղեցականութեան այս քմահաճ վար-
մունքին, ապահովապէս ժողովուրդէն

ինքը հեռի պահելով, անգոհելով,
քամահրելով այն վայրերը ուր նա կը
յաճախէ, իր աւելի բարձր գասա-
կարգ մը, եկեղեցականութիւնը կ'ե-
րեւակայէ իր մտացածին հեղինակու-
թիւնը անոր վրայ ամրապնդող պա-
հել: Ու ճիշդ ասոր համար չէ՞ որ կը-
րծանքները չեն ախորժիր ոչ զըպ-
րոցներէ, կրթական հաստատութիւն-
ներէ, ոչ ալ ընկերային ու վարչա-
կան խմբիներու մասին եղած հրա-
պարակային վիճարարութիւններէ ու
բանախօսութեան, մէկ բառով կ'օհո-
ւորները կատեն ինչ որ կրնայ լոյս
աւ կեանք սփռել ժողովուրդի մը մըտ-
քին ու հոգիին մէջ:

Մնաց որ մինչեւ հիմայ ինչ օ-
գուտներ մեզ մատուցած են մեր եկե-
ղեցական հայրերը, մէկզի ձգելով այն
որ մարդի ու քաղաքակրթութեան հիմ-
նովին ներշնակ վարմունքը որով մե-
ծագոյն Եկեղեցւոյ անհաւատական վարուած
է մեր գաղթականութեանց կատմամբ, բո-
ցեղու մէջ անողորմաբար բնահինչ ը-
նելով մեր մասնաւորութեան ու հե-
թանախական կրօնքին վրայ խօսող բո-
լոր գրքերը, սոփիստները ու խորհրդա-
տետները, որուն շնորհիւ դատապար-
տուած ենք ընդ միշտ մեր հին մա-
տենագրութիւնը ու կրօնը անդիտելու
ու ձեռնարկելու ու քննադատելու, քաղա-
քակրթ աշխարհէն իր բարբառա-
նիկ նկատուելու, այս ամենքը մէկզի
ձգելով, միակ օգտեղ գոր մեր սուրբ
հայրերը մեզ մատուցին կրնա՞ր ուրիշ
բան մը ըլլալ բայց Հայաստանի շատ
մը գաւառներու մէջ տեղային կառա-
վարութեանց ստիպումները վրայ տը
դէ տուն պատելով յորդորել յան ըն. Ս.
Աւետարանին մեր տարաբար եղբայր-
ները որ իրենց գէշքերը յանձնեն ու
յետոյ, աւագ, զանազան անգէշ, ան-
պաշտպան մարտահրէժներու կռիւական
ներու մասանդ:

Եթէ մեր կողմը արեւութեան քարո
ղէր ու ժողովրդէն գէշքերը առնել
չի տար, թշնամիին դէմ, շատ հայե-
րու կեանքը պիտի ազատէին, թէ
մեզ պիտի խնայէին այն անարգ եւ-
թաղութիւնը որով քաղաքակրթ
աշխարհը մեզ կը մեղադրէ իր ժողո-
վուրդ մը որ ոչխարի պէս ինքզինք
խողխողել կատայ:

(Շարունակելի) S. Է.

ԴԺԱՒԽՏ ԶՈՒՍԸ

Կարմիր Վարկային գաղանային ցա-
սունի ու իր վայրագ Սօփիստներու
ստեղծելի խոշտանգանքը անըմբռնելիս
ստիպով մը, 96 շաբաթ կան ընդհանուր
կատարածէն ետք, Գաղթականութեան
այն սփռին հոսանքին հետ երկրազ-
գիս շարս կողմը տարաւ տարալից,
Հայաստանի ու Պոլսեցիներ բազմաթիւ
ազգակիցները Այդ աւերիչ հոսանքը,
իր մէկ յորձանքով, խուս մը հայե-
նակիցներու եւ ազգակիցներու հետ,
մինչեւ Դաւոյն բի մէկ եզերքը, ազատ ու
հիւրասէր Պոլսարիւն, փորձել ու ա-
րաւ քաղաքներին մէկուր մէջը, բն-
րաւ ձգեց Առաքել Աղբարը:

Փառասուն եւ հինգ տարու մօտ,
վշտի ու կարօտի սատակութեան, փա-
մանակէն առաջ իր սեւ ու թաւ մազե-
րու մէջ ձեռնափառ ճերմակները բու-
սած ու իր գրաւիչ ջղուտ գիմագի վը-
րայ ներքին յուզիչ խողովութեանց յետ
քերը կանուխէն նշարարուած միջանա-
սակ, պարզուկ, խելօքիկ ու աշխա-
տութեան օրով Հայաստանի մէջ Ա-
ռաքել Աղբարը:

Իր հայրենիքէն կը ճանչնար գիւղեր
Ռշտունեաց հարաւային կողմը, Կոր-
դուր լեռնաշղթայի նշահաւոր օղակի
մը, Սիւնիքի հակա սարի պատուան-
գանի ներքեւ, կողմնակի լեռներով ձե-
ւացած սիրուն ձորանոցի մը մէջ, իր
զատու Կարկառ գաւառակի կեդրոնէն,
կէս մօտ հեռու է Առաքել աղբոր ծնն-
դավայր ԴԺՈՐ Գիւղը:

84-85-86 թուականներուն, իր աս-
կա ին հանդամանքները տարբեր էին,
ու Պոլսոյ մէջ հաստատուած իր զանու-
Ռոտմիտաբաց ընկերութիւնը՝ իր
հայտնով եւ ուղղութեամբ գիւղական
նախակրթարաններ կը պահէր Հայաս-
տանի մէկ քանի գաւառներու հետ, նը
մանապէս այս ետ ինկած ու մացառած
բազմահայ գաւառակի մէջ: Առաքել
Վարկանեանի ծննդավայրն այս, ընկե-
րութեան բացած զիջկական կեդրոնա-
կան նախակրթարանի — Եզեղիւ — գիւ-
ղին զրկից ըլլալով, կրթական գոր-
ծով, այցելած եւ նաեւ նոյն գիւղէն
Ան ժամանակները, տակաւին կար-

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԶՈՒՍԸ (17)

(ՊԱՏԿԵՐ ՄԵ ՏԱՀԱՅՈՒՄԱՆՈՒՄԻ ԻՐԱՎԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ)

Գասըմ փաշա «Պօղր Տէրէկ» վրայ չինուած այդ
պառաւ խանի մէջը, կարելի էր տեսնել մեր հայրենի
ժողովուրդեան աւելի նմուշը, անոնց իշտատութեան
ու վշտերու ամէն տեսակները, զանազան հիւժ-
ու անոնց հոգիով կուրծքերը մաշող անհոն կարօտե-
ղէն, այն ցաւալի տան մէջ, վշտի ու տանջանքի
հասարակ կապերով, անբաժան եղբայրակցութիւն
ու յափազանց մտերմութիւն մը գոյացած էր:

Հայաստանի ամէն գաւառէն այնտեղ լեցուած պար-
գաւաններու միջեւ: Հոն Մշեցիին, Սօփիանցիին, Սա-
նաթրցիին, Սիւնեցիին, Գաւառցիին Սանցիին, Պոլսա-
նեցիին, Ռոտմիտաբացիին ու զետ ուրիշ շատ տեղացիք, տ-
նոնց նախապէս իրար ճանչնալով, մէկ անգամ այդ
ցաւի տունէն ոտը կոխելէն ետք այ իրարու անբա-
ժան բարեկամներ էին ու ցաւի տան այս սեւ ստու-
րին ու մկրտած տոխտակներու մէջ որքան «Կանաչ
կարծ» արեւները մարած ու ինչքան կեանքի նոր
բացուած տերեւները թափած էին: Հորդաբար Ծա-
հէնը իր ճանքորդութեան ազդեցութեամբ արագ կը
չուանով մը կ'անկը կապած, պատանի Գորգէնը իր
առջեւ ձգած Հայրենակից բնակարի մատակարարու-
թեամբ եկած ցաւի այդ տունը գտած էր, ու անոր
խոնաւ ու մթին մի խոր սրճարանի սեղանի տան ծո-
ռայով զննանի մի անկիւնը նստած հայրենակիցներու
հետաքրքրուող բազմութիւնը զիրենք չընկալաւ
ամենու հարցումներուն կը պատասխանէր ու

«Ինչպե՞ս աճա՞ր» ըլլալուն շատերու կողմէ ու-
սուցով, ու օղի անուան ներքեւ վաճառու ալ ա-
րեւի զատ թնդիւրով կը մեծարուէր:

Դարկապաղէնից, առաջին մէկ քանի օրերը
շատ բարեկցական եւ զէպի նորեկ ամեն պատիւ խ-
տը, իրենց ձեռքէն եկած օգնութիւններին ու զիւ-
րու թիւննով չեն զրանար, կարգաւ անոր սորձ ու
օղի կը խմէին, երկուցիկ իրենց աղքատ ճաշին
մասնակից կընեն, փոխ անկապին կուտան ճամբա-
ներ կը սովորեցնեն, ու կաշիստանի գործ մ'ալ ճա-
րէ: Երբ արդէն գործի կըլլան անոնք, ալ իրենց
ճակատագրին կը թողուն զանոնք: Ասիկա մեր չի-
նական ազգայիններու հոգեբանութիւնն է, որ իր
տեսակներէն մէջ, մեծ սփոփանք մէկ բոլորովին ան-
ժանթեւ եւ «աճա՞ր» զարկալին համար:

Ի

Ղալաթիոյ մեծ մագառատները, Հայաստանի հոգ
կու ու պարթեւ որդիներէն կազմուած ճողաբարձ
բնականիներու խումբին քնտաւարութեան գոր-
ծը կը յանձնուէր Ծահէնին, իր անկեղծութեան ու
հաստատամտութեան համար շատ կը սիրուի ու կը
յարգուի իր խմբակիցներէն: Ու իր պարկեշտ վար-
քով, շատերուն բարի օրինակ կը լինի:

Երբ գեւ հօրեղբայր Ծահէնը, նոր գործի ըն-
կած ու իրենց վրայ գլուխն ու անհրաժեշտ պէտ-
քերը հոգալու կ'աշխատէր, Գորգէնը, ձեռք տն-
ցուցած մէկ երկու դասագրքերու մէջ թաղուած, ի
րենց աղքատ սենեակէն դուրս չէր ելնէր: Ու ար-
դէն այդ բազմախոր կեանքը, Պոլսական այդ խեղ
դէն ու ծանր մթնոլորտը՝ տարբերակ ապաւորու-

թիւն մը կը գործէին անոր հոգեւոյն վրայ, ամե-
նամեծ կարօտով մը կը մտաբերէր իր Հայրենիքի
սարեր, ձորեր, դաշտերն ու մարդերը, անգուպ
փափաքով մը կը ցանկար իրենց զիւրի պա՛ղ պա՛ղ
ազրեւնեւէն ու անուշ ջրերէն գաւաթ մը խմել,
ու այդ կարօտը աւելի զօրաւոր կըրպով կը պը-
կէր զինք իր նոր գրքերու հետ, ու պոփիկ զա-
րկաներու մեծ զարկերով, երբեմն կուրա՛ր:

Երկու երեք ամիս անցած էր անոնց Պոլսի գա-
լէն ի վեր, բնականի շահերը շատ արդիւնաւոր
չէին եղած, հաղիւ թէ իրենց անհրաժեշտ պէտքե-
րը կըրցած էր հողաւ հօրեղբայր Ծահէնը: Փոխ-
ճի կ'իյրակուէր թէ եւ շատ ա գա՛մ եկած, զացած
ու աշխատած էր անոնց հացի դրամին իսկ ձեռքե-
նէն առնել, սակայն ստիպողական պէտքին առջեւ
տեղի տուած էր: Երեք ամիս ետքը իր մէնէթը՝
եւ զարձուցած էր:

Սեպտեմբերի սկիզբները՝ Գորգէնի փափաքով
հօրեղբայր Ծահէնը «Գուրաբարդ» վարժարան» կը
տանի զինքը:

ՂԱԶԱՐՈՍ Պ. ՆԱԶԱՊԵՏԵԱՆ

(Շարունակելի)

միւր Վառապետը իր գիւտային խորհուրդներու գործադրութեան աշխատանքն էր մարտի 1-էն ձեռնարկած, ու Հայաստանի բնակչութեան ուժն ու հոգին կազմող հայ-չինական տարրեր իր կենսականութեան մերկացնելու միջոցները գաղտնի պատրաստուելով, թրքական վարչապետ Բալաթլիյանի թիւերը սառած իմի նման, անգոր. դաւադրութեան ժամանակ զուարթ խաղաղօրէն յայտնի համարձակ դուրս չէր ցցած: Հայ գիւտային, իր ճակատի քրտինքն հալալ վատարկով իր օճախի շուրջ, իր պատկանական անուշ ու Ս. յիշատակներու հետ, առերեսային բաւական հանդարտ կեանք մը ունէր: Վարդանեանց Առաքել աղբոր հօրնական տունն ա'յ չէն էր, ու Աստուծոյ հիւրերը պատուաւորելու նահապետական պարտականութեան մէջ չիկնելու պատճառ մը չուէր Առաքելի տնայէն կրն Պէլօն: Քանի մը տարին ելէ իմեր անուանացած էր Առաքելը, իր բոլոր խնամքն ու սէրը իր հօրնական օճախին, իր սիրահարն Պէլօնին ու իր փոքրիկ զաւակները վրայ կեցրոնացուցած էր:

Բայց այդ խաբարի սկի ժամանակները չուէր կրփոխուիլ, ու Առաքել վարդանեան ալ կրփոխուիլ ի փոխարին զմեզ քանի մը հարիւր դոնեկան լ'օրիցա առնելով Պոլսու օղբորի, գիշեր ու ցորակ իրար խառնելով դատիլ բռնիլ, թէ իր պարտքերը վճարել ու թէ Հայրենիք իր ամուսնուն ու զաւակացալ լուստ' ու տուրքի համար դրամ հասցնել: Քանի մը տարի այս գրութեան մէջ Պոլսու անցունելէ ետք, 986 զաղթականութեան մեծ հոտանքին, ինչպէս բախ, ենթակայ եղած էր Առաքել ողբարբ:

Գրէթէ 3-4 տարին ելէ լ'փեր, Սիւրիսի գաղթական աղբարներու մէջ կրգտնուէր Առաքել վարդանեանը, ու խելքիկ ու պարկեշտ ընթացքով, երբեք օր մը օրանց մէկուն սիրտը խոռած չէր: Ամեն անգամ, երբ կը տեսնէր զինքը՝ Վան սրճարանի դռան քով կամ հասարակաց պարտէզի ցանկապատի շուրջի շուրջը, միշտ մտախոհ անգիտակից վերադուրսով զէպ ի Արեւելքը աչքերը յառած, կրեւակայէի որ անոր ներքի զին անուով փոթորիկ մը կըղանար, ու իտնութի անհասնում պղտոր ջուրերու պէս կը պղտորէր ու արօրէր իր սիրտն ու հոգին: Իր միակ ու սովորական հարցումն էր, երբ տեսնէր զիս առանձին տեղ մը, «աղ'ա ինչ տի եղնի մեր հալը, երբ պիտի օր մէջ դառնանք մեր վաթանը»:

Հայրենակարօտ Առաքել աղբարը, չէր մոռցած երբեք իր հայրենիք նուրառ կրնն ու զաւակները: Ու գաղթականութեան այս անորոշ կեանքի մէջ, որ շատ մը միաժամ ու անհայտ գաղթականներն ու մշակները, խոտեւի ինքնամոռացութեան մը վատ ունակութիւնով, շատ մը տեղեր ու քաղաքները, Բագոսի ու Աստրկան, թուրքի ու նարաի զերինները դարձած գաղթականութեան տառաջ բուն Հայաստանի ցիւ անտգիւտ վարք ու բարքի մասին կազմած գաղափարին վրայ տեղ տեղ ստուեր մը բերին: Աստուծոյ անհաւան, Առաքել աղբարը, միշտ միանուն խելքիկ, աշխատող ու պարկեշտ Հայաստանցի մնաց: Օտար երկիր ու աղատ միջավայրի բոլոր թունաւոր հրապոյտները ամենուին չ'ազդեցին իր ընտանեակը ու զաւակասէր որ տին ու միջին վրայ, որը, գիշեր ցորակ իր սիրելիներու ու մարտիրոս նահապետներու կարօտով կը մրկէր: Եւ իր ընտանիքի ու զաւակներու սիրուն ամեն աշխատութիւն ու զոհողութիւն յանձն կառնէր Առաքել աղբարը բաւական է որ, նոյն աշխատութիւնով օրական քանի մը դահեկան,

վարձքը ստանալ գիտնար ու վստահէր: Որպէսզի ա'յ դառն դատումով քանի մը տեւ դրամ մէկտեղ քրէր ու Հայրենիքի եղող իր կնիկ—տգային օգնութիւն հասցնէր: Այս փափագով Առաքել վարդանեան, քանի մ'օրերէ իմեր ոկսած էր աշխատիլ Սիւրիսի հարաւային կողմէ քաղաք բերուելիք ջուրի ճանապարհին յիշուելիք արագանի գործին մէջ:

Ամսոյ 25-ին Առաքել վարդանեան, իր միւս մէկ քանի ընկերներու հետ, երբ ա'յ անուշաճ մ'ջրի համար չիտուելիք աւազանի ընդարձակ ու խորունկ փոսի մէջ, տեղի ունեցող աշխատութիւնով մը թերեւս իր նազելի դժբախտ «Պէլօն ու ճճերը» կրեւակայէր յանկարծ աչք մեծ փոսի հողակոյտը փայլալ գալով հէզ Առաքել աղբարը, գինք տանջող կարօտներով վայրկեանագէս իր ներքեւ կը թողէ: Ու մինչեւ որ աստիճանի առաջին օգնութեան փութալով ա'յ անբախտ զոհը հողակոյտի տակէն կրհանեն հարուածը արդէն տեղ բռնած ու աղորմելիի ոսկորներէն շատը քանդալած էր, մինչեւ Քաղաքապետութեան Հիւանդանոցը կրփոխադրեն զինքը: Հաղիւ մէկ քանի կարօտայից բառեր իր հայրենակիցներու հետ կրնայ փոխանակել, ու զինք անգիշտ տանջող կտորտով ու դարձրով կաւանդէ իր պարկեշտ հոգին Առաքել աղբարը: Ամսոյ 26-ին, քանի մը գաղթական հայրենակիցներ, եւ քաղաքիս ազգ-վարժարանաց Հոգաբարձութեան Աստիճանական մասնակցութեամբ կազմուած անշուք ու աղքատիկ թափորով մը՝ հոս դատուիլ եղերքը, հետեւ տնուշ Հայրենիքէն ու սիրելիներու արցունքներէն օտար հոգին կը յանձնուի Առաքել աղբոր ջանքախառն ու վրաւ լուստ մարմինը:

Ու այս անբախտ զոհը, իր տարագրութեան տխուր օրերու մէջ, ամեն տեսակ զրկանք ու տուայտանքը կրելով պարբերաբար իր բնատնեաց ու զաւակներուն դրամ խրկելէ զատ իր զոհանքէն ետք՝ 7—800 դահեկանի չափ քուամար մը կը գտնուի իր վրայէն, որը՝ իր անտէր զաւակներու սիրուն արիւն քրտինքով տնտեսած է եղեր այս դուրսը իր թողուցած մէկ քանի թիւթիւ գոյքերու արժէքին հետ Սիւրիսի Պատմադպրութեան խորհուրդը անմիջապէս աղդճախտ զոհի անբախտ սրբին ու անտէր օրերուն պիտի խրկէ, որոնք թերեւ Հայրենիքի բարի խաղրկիկ կրօնական հիմա, առանց մտքերէն անցուցնելու ա'յ տխուր եւ յուսահատեցնող սեւ «խաղաղը, որ զիրենք պիտի չանթաքէ: Ու Երեւոյ վագրի որքացուցած բերաւոր անտէր ու անտիրական որբերու պէս, իրենք ալ զրկուած են Հայրենի գթութեան խնամքներէ ու անմոռաց հոգածութեան:

ՂԱԶԱՐԱՍ Պ. ՆԱԶԱՊԵՏԵԱՆ Սիւրիսաբէ

ԼՐԱՔԱՂ

Վստահելի աղբարներէ կիմացուի թէ, Երկրպետի նորընտիր Առաջնորդ Տ. Յովսէփ Ալվազեան եպիսկոպոսի գէմ, Թուրք կռուականութեան կողմէ յարուցուած դժուարութիւնները յարգուած ըլլալով, Ալվազեան եպիսկոպոս կը պատրաստուի մօտ օրերս իր պաշտօնատեղին ուղեւորիլ:

—Մալաթիոյ մէջ միսիօնարական երկսեւ որբանոց մը հաստատուել է ուր կը դաւաժարակոխ 60 մանչ եւ 60 աղջիկ որբեր:

—Բնիկ Զմիշտակցի բժիշկ Ստեփան Ուլունեան, որ Տօքթ. Լոնկ անուամբ ծանօթ է, այս անգամ Ամերիկեան կառավարութեան

կողմէ Ուան-Յրանչիսկոյի քաղաքային մեծ հիւանդանոցին բժշկական կարգուեր է:

—Ամսոյի Առաջնորդական տեղապահ Տ. Արիստակէս վարդապետ Մանքեան, տեղւոյն գաւառական ժողովին կողմէ Առաջնորդ ընտրուել է:

—Կ Պոլսոյ կրօնական ժողովը քաղաքիս մէջ կատարուած կարեւոր Բիւզանդ. Զաքարեանի ա. մուսնութիւնը չեղեալ համարեց, նկատելով որ յիշեալ արդէն ա. մուսնացած է եղեր իր ծննդավայրը:

—Սօֆիայի Թաղ. Խորհուրդը Տ. Արիստակէս քահանային գէմ զանգատագիր մը խրկած ըլլալով Պատրիարքարան, կրօնական Ժողովը որոշեց է յանձնարարել Այցելու հովիւին խնդիրը քննել եւ Պատրիարքարան տեղեկագրել:

—Ասիկց առաջ գրուած էր թէ Աշրգեան եպիսկոպոս 500 լիրայի կտակ մը ըրած է Արմաշի վանքին. բայց հանգուցեալին քորը այդ դրամը պզգին չլճարելու համար Պոլսոյ Եփրատի գատարանին գիւմար էր, որ այս անգամ ալ Աշրգեան եպիսկոպոսի քորը իրաւունք տուած է առարկելով թէ կը տակը Եփրատի օրէնքով վաւերացուած չըլլալուն չեղեալ կը համարի:

Ընտանիք մը որուն իւրաքանչիւր անդամը ազգին վնասակար ըլլալու սահմանուած կերելին:

—Վանայ Այցելու հովիւ Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Աստուծոյ Պաշտահայտի է:

—Էջմիածնէն Պատրիարքարան եկած գրութենէ մը իմացուած է որ մէկ ամիս առաջ տեղացող կարկտեղներէն չըլլալով հայաբնակ 5 գիւղեր ընտրուին վնասուելու եւ բնակիչները օրական հացի կարօտ վիճակի մը ենթարկուելու են. եղած վնասը 100,000 լուփլիէն աւելի հաշուուած է:

—Ռուստուքի Պատ. Թաղական խորհուրդը կը խնդրէ խմբագրութենէն ծանուցանել թէ ուսեալ եւ բարքով ճանչցուած քահանայի մը պէտքը ունի. Ռուստի այդ քաղաքին մէջ պաշտօնավարել փափաքող ուսեալ քահանաներ եթէ կան, թող գիմեն նոյն թաղ. խորհուրդին, յիշելով իրենց պաշտօնավարած տեղերը, ընդունան վկայականները եւ առաջարկելի պայմանները:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Քիւրիկի Սոյիսիօնը.—Այս հեղաւրդարմանալի յատկութիւն մը ունի մօրթին վրայ գիծեր յառաջ բերելու որոնք պարզ աչքով չեն տեսնուիր. սակայն լուսանկարչական ապակիներուն վրայ յստակօք կրէն տեսանելի են:

Այս հեղուկին յատկութիւններէն օգտուելով Անգլիացի օրիորդ մը լուսանկարիչի մը խաղ մը խաղացած է:

Այդ օրիորդը Քիւրիկի Սոյիսիօնով ճակտին վրայ մեռելի գլուխ մը գծելով կերթալ լուսանկարը հանել տալու լուսանկարիչը Օրիորդին Քիւրիկէն կը հանէ եւ հրա մութ սենեակը կըմտնէ կապշի կըղարհուրի խեղճ մարդը շատ որոշ կերպով մեռելի գլուխ մը գծուած տեսնելով օրիորդին ճակտին վրայ Քանի մը օր յետոյ կտտիպուի նոր Քիւրիկէն մը հանել, սուարկելով թէ առաջինը չէ յաջողած է:

Այս անգամ ալ կը չմորի խեղճ պաշտօնեան. կը կանչէ վարպետը. որովհետեւ օրիորդին ճակտին վրայ հիմայ ալ Սատանի մը գլուխը կերակար զոյգ մը եղլիւրներով:

Ասոր վրայ լուսանկարչատան պեալ Օրիորդին հօրմէն կըխնդրէ որ հաճի մութ սենեակը գալ. եւ Քիւրիկէնցի ցոյց տալով գործը կըհասկըցնէ, հայրը հոսկընալով թէ այստեղ կանացի չարաճճութիւն մը կայ մեծ զարմանք չըլլայտէր եւ եղելութիւնը կըպատմէ աղջկանը որ խնդրով կըխոստովանի խաղացած խաղը:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ Թ. Կ. ՊՕՆՃՈՒՔԵԱՆԻ

«ՆՈՐ ԸՆԹԵՐԾԱՐԱՆ»ԻՆ

Գ. ՏԱՐԻՆ

պ ա տ կ եր ա զ ա ռ դ

Կըպարունակէ բարոյական եւ բարագիտական կտորներէ զատ, բազմաթիւ ազգային շատ շահեկան նիւթեր. ինչպէս են, Հայոց կռակաւորութիւնը, Ոսկեդար, Կիլիկիա, Ենորհալի, Անի, մերնախնեաց առուտուրը, Հայրիկի եւ վարժապետեանի Պատրիարքութիւնը, Հայաստանի որբերը եւ այլն, աղոց հասկալի կերպով բացատրուած, Գիւնն է 1 ֆր. Բ. Կարիւն. Գիւնը 1 ֆր. Ա. տարիներ 60 սնթ. 20 օրի. նակի համար 15 0/0 զեղչ:

ՆԷՏԱ

ԿՍՄ

(ՄԱՄԻՍ ՊԱՏՄԱԾԸ)

Պուլկարիոյ ազատութենէն առաջ Պուլկար ժողովուրդին նիստ ու կացը եւ թրքական հարստահարութիւնները նկարագրող այս գործը կարծէ որ ամեն հայ կարգայն

կը ծախուի իրաւունքի խմբագրատունը, Ֆիլիպէ Պ. Գ. Թիւթիւնեանի քով, Գահիրէ Պ. Կ. Երզնկացեանի խանութը եւ Ուստըր (Ամերիկայ) Տ. Յակոբ Գա. սապեանի քով:

ԳԻՆ 50 ՍԵԹ.

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ
ԲՕԼԻԹԵԲԻՅԷ

ԹԻԻՐԱՒԱ

Սուլթանըն թախթաւ չըգտըզը-
նըն սէնէյի տէվրիյէսի միւնասի-
պէթի իլէ փուլ բէսմինտէն ազատ
օլան կազէթալար Երմէնիճէ,
Ռուսա վէ սալիս լիսան իլէ չը
գանլար թէքրար էվէլէթի կիպի
փուլ բէսմինի էօտէյէճէքլէր տրր:

—Սթանպուլում օթաւան ու-
մում թիւրքիս Եսաւտիլէրին իսա
խում պաշըսը, Ասլիյէ նէկարէթի
նէ պիւր թագրիւր կէօնտէրէթէ,
պիւր Գաշ քիշիտէն իպտրէթ պիւր
ղոմիսթոն թէշքիլ օլընտրըր վէ
պու գօմիսթոնըն վազիթիւս իսէ
Թիւրքիսի պուստան պէօյլէ Ես-
հաւտիլէր անա լիսանը Երմէնի
գալլանազարըր վէ մէթէպ
լէրտէ վէ էվէրտէ շիմտիլէ Գա-
տար. գալլանիլան լիսան պիւսպիւ-
թիւն թէքր Իթտիլիէճէկիւնի պիւ-
տիւրմիշ տիւր:

—Րուսիա իմրէրաթըրըն ամ-
ճազատէսի կրան-Տիբ, Անտրէ
վլատմիրովիշ Պիտրիցէ կիթմէթ
Իւզրէ Սթանպուլում կէշէր Իքէն
Սուլթանը զիյարէթ իթմիշ տիւր:

—Պուստան պէօյլէ Գալլանազ-
տան թիւրքիս կիտէճէթ էշիս
վէ էթմում իշիւն Երմէնի պիւր
կէօմիլէկ պլընմասը իրաւտէ օլ-
մըշ տրր:

—Թիւրք հիւքիւմէթի Աճէմիս-
տանըն մէշնուր չէհիլէրինտէ պի-
րէր գօնադու թալիսի գարալաշ-
տըրմըշ օլուպ, շիմտիլէթ Աճէմ
քէօրթէզիլտէ պուլընան Պէնտէր-
Պուշիւր իշիւն Գէօնթէնճէ գաշէ-
լէրի սապըզը Հազգը պէ գօնադու
թալիս օլընմըշ:

—Սուլթանըն իրաւտէսի մուճի-
պիւնճէ Սթանպուլում պիւր գալիլէ
պօրսաթ թէէթիւ օլընաճագ:

—Ումումէն 10,307 պահրիյէ
ասկէրի հալի օլան 40 հարպ սէ-
ֆինէսինտէն իպարէթ, ազ տէնիզ
Ինկիլիզ տօնանմասը Սէլանիկ սու-
լարընա պուլընուպ պիւր ալ գաւաթ
օրատա գալաճագ իմիշ:

վանտաթի Ինկիլիզ գօնադուսը ր-
զէրինէ հիւճիւմ իտէն քէրտէյտէն
սէքիզի տէրտէսթ օլընուպ անլէր.
տէն տէօրտիւ գօրշնէնա թուլթուլ
մօրշար:

ՏԱԼԻԼԻԹԷ

—Պուլկար օրտուլընտա միւլա-
զիւմ վէ Երմէնի լիւթպէսինտէ
պուլընան 10 զապիթ Գիւսա սսկէ-
րի պէօյլէթ մէթէպլէրինէ կէօն-
տէրիլէճէքլէր:

—Բրէնս հազրէթլէրի Սօֆիա-
յա վասլ օլուպ Սուլթանըն տա-
վէթի իւզէրինէ Սթանպուլում կիտէ-
ճէկի սէօլլէնմէթտէ տիւր:

—Պուլկար Րուսիան մէսէլէսի է.
փէյիճէ գօլալլաշմըշ օլուպ մուհա-

րէպէ իհթիւմալը հէման պիւսպիւ-
թիւն գալլաճըշ տրր:

—Պուլկար թիւրքիս նագրըր
Իսթիֆա իթմիշ վէ Բրէնս տալիս
Իսթիֆասընը գալլալ իթմիշ տիւր:

—Աճէմ Դահլըն Պաւտա Բէշտա
տան Ստանպուլում կիտէր Իքէն Սօ-
ֆիայա տալիս օլընաճագը թէլէկ
րաֆ հալաւտիսինտէն տիւր:

Դահլըն գալլալ իթմէթ իշիւն Սօ-
ֆիայա ֆէվրէլտէ հազրըրըք կէօ-
րիւնմէթտէ:

ՉԻՆ

—Մարէշալ Գօնթ վալտէրզէ
վալիֆէսինի տէր էօհտէ իթմէթ-
տէն էվէլ Չին մէսէլէսի հազ-
գնտա հիշ պլըր մուսմէլէտէ պու-
լընմումասը իշիւն տէօվէթլէրէ պիւր
պէյանաթմում պուլընմըշ Ալմանիս
նըն պու պէյանաթմում Ս. ստրիս
Իթմիլիա վէ Ինկիլիթլա հէմ էթթ
Եսր պուլընմաթա իմիշլէր:

—Չին հիւքիւմէթիւն մարիֆէ-
թի իլէ թէշքիլ օլընմըշ պիւր թա-
գըմ էշքիւ չէթէլէրի իլէ խըսըզ
գօմիթէլէրի իլէշքիլ օլընմըշ տրր:
Պուլկար կէրէք Երմէնի կէրէք էճէն
պիւր խըսիթիւնըրըն մալլէրինի
զապիթ իթմէթ, չալմաթ. վէ իսթմա
չանթալարը էլտէ իթմէթտէ տիւր-
լէր:

—Րուսիա, Ֆրանսա վէ Ամրի-
կանըն Բէրլինտէն չէթիլէճէքլէրը
գալիլէն մէմուլ օլընաճագա իսթտէ ին-
կիլիւ Ալմանիս վէ Դաթօն հիւքիւ
մէթ թէշքիլ օլընմալընա պիւսպիւ-
թիւն չէթիլէճէքլէր:

—Ալմանիս խարիճիլէ նագրըր,
տէօվէթլէրէ պիւրէր թահրիւթթ
րէսմիլէ կէօնտէրէթէ, Բէրլինտէ.
թի վէ սալիս Երմէնիք գարը
ԲԳԼԵՂԻ րա պաշընա սէպէպ օլան
լարը վէ պէօյլէթ գալաճագլըլու-
րը, օրատա պուլընան էճէնպի գօ-
մանտանլար թէպիլ օլընմաթգ-
տան սօնկրա սալհ միւզաթքէրիսի
նէ պաշալաւաճագլարընը պէյան
Իթմիշ տիւր:

—Շանկայում վէրիլէն պիւր թէ
լէկրաֆտ նագրէն Ալմանիս Բէ-
քինէ Կազըն պիւր մահալտէ 10,000
Չին տալիլէ իւզէրինէ հիւճիւմ իթ-
տիլէր: Չինիլէր 380 քիշի զալպ
Իթմիշլէր: Ալմանիսըն զալիսթը
րէք ալ տրր:

—Րուսիա Օտէստան Չինէ տա-
կէր Եսլաւաթըն շիմտիլէթ կէրի
պրազմըշ տրր: Բէրլինտէթի Րուս
ժէնէրալը Լոնէվիլտէն Րուս տալիլէր
լէրին պիւր գըսմընը կէրի չէթէ
ճէկիլէն պէյան իթմիշ տիւր: Բէ-
քինտէ շիմտիլէթ 8000 րուս տա-
կէրի մէվճուտ օլուպ ումում էճ
նէպի օրատուր իսէ 60-70 պիւր
քիշիտէն իպարէթ տիւր:

—Չէնէրալ Լոնէկ Ես. Դանսի
չէհրինտէ պուլընան իմրէրաթի
չա իլէ պիւրէլմիշ տիւր: Դաթօնը-
լար պուլընալը էլտէ իթմէթ իշիւն
օլ թարաֆա իլէրլէմէթտէ տիւր-
լէր:

—Տիւլէլըն էճէնպիլէ օրտուսըն-
տան 10,000 քիշի պու գըշը Բէ-
քինտէ կէշիլէճէքլէր:

ԹՐԱՆՍՎԱՍԱ

Ինկիլիլ ժէնէրալը Բօլ Գարիւ
Պօէրլէրին պիւր գըսմընը Բօրթու-
կէզ հուտուտընա գաւաթ սիւրմէ-
յէ մուսֆֆաթ օլմուշ տրր:

—Իշպու սեպտ. 29տա Լօրտ
Ռօպէրթօ Ինկիլիթէրալա կիթմէթ
Իւզրէ Դէնուպի Աֆրիգատան Եօ-
լա չըգաճագ տրր: Դիմտիտէ ու-
մում գօմանտանլըղա Լօրտ Քիշնէ-
րին թալիս օլընաճագը էվրոթա
կազէթալարը պէյան իթմէթտէ
տիւրլէր:

—Բօրթուկէզ իտարէսինտէ պու-
լընան վէ թարանպալա հէմհուտուտ
օլան Տէլապա քէօրթէզիլտէ իլթի.
ճա իթմիշ օլան Մ. Քրիւկէր մա-
յէթիլէն թալիս օլընաճագ պիւր
Հօլանտա գըրհըսը իլէ Հօլանտայա
կիտիւպ, սօնրա, Ինկիլիթէրաւան
մաւտա պիւրիս պէօյլէթ տէօվ-
լէթլէրին փալթալթլարըն տօ-
լաշաճագ թարանպալըն սէրպէթի.
լիլիսի մահաֆապ իշիւն միւս.
ճալթա պուլընաճագ իմիշ:

Մ. Քրիւկէրին Տէլապա քէօր-
թէզիլտէն Էվօֆալա կիթմէթի
իշիւն Ինկիլիթէրա թարաֆընտան
պիւր միւսանաթ օլընմալաճագը,
Լոնտրաւան պէյան օլընմըշ տրր:

—Լօրտ Ռօպէրթօն վէրտիկի
պիւր թէլէկրաֆտ նագրէն Բօմա-
տիթօրը նամ մահալտէ չէթիլմիշ
3000 Պօէրլէրտէն 700 իթթթու-
կէզ թօրաղընա գաշմըշ վէ պազը
գալաշարտա տաղըրմըշլար: Պէօյ-
լէճէ Պօէր օրտուտա մահվ օլմուշ
տաւ օլընուպ, էթթէտէ գալանլար
իսէ պիւր գաշ Կազըն չէթէլէր
տէն իպարէթ իմիշ:

—Թրանսպալ մէմալիթիլէրէսմէն
Ինկիլիթէրալա պիւրլէշտիլիլմիշ օ-
լուպ պուստան սօնկրա վալ Ռիվըր
Գօլօնի. Եսնի վալ չալը միւսթէմ-
լիթաթը նամ իլէ Եստ օլընաճագ:

—Չէնէրալ Պօթա Պօէր օրտու-
տա գօմանտանլըրըն թէքթ իթմիշ
տիւր:

ՅԻՄԱՍԱ

Ֆրանսանըն Կէնէլիթ պէյիլէր տա-
կէրի մանօպրալընը նէհալթ պուլ-
մուշ տրր: Էն սօն տէֆա րիէիսի
հիւքիւմէթ Մ. Լուպէ տալիս հա-
լըր օլտուղու հալտէ Ամիլի նամ
մահալտէ 100,000 քիշիտէն մի-
րէքթէպ պիւր օրտու մանօպրա իճ.
րա իթմիշ տիւր:

ԱՒՍՏՐԻԱ

Աճէմ Դահլըն վիէննայա վիսու-
լինտէ իմրէրաթի վէ խանէտանը
Իմրէրաթի թարաֆընտան սթա
սիօնտա գալլալ օլընուպ պէօյլէթ
ալըզլար իլէ Սարալէ կիթմիշ տիւր:

ՍԵՐՊԻՍ

Սուլթան Եէնի Գրալիզա Տրա-
կիւնայա մուրասա Շէֆազաթ նը-
շանը իշտա իտուպ. պիւր հէյլէթը
մալիստա պու նշանը: Պէլկրատա
կէօթիւրմիշ տիւր:

ԱՄՍՆԻՍ

—Ալմանիս տէօվէթի Չին է.
ֆէրի մէսաթիլէրի իշիւն Երմէնի
տան 100 միլիօն մարք իսթիգրալ
Իթմիշ տիւր:

—Մարէշալ վալտէրզէ Հօնկ
քօնկա վասըլ օլուպ, մահալի ին-
կիլիզ հիւքիւմէթի թարաֆնտան
գալլալ օլընմըշ տրր:

ԻԹԱԼԻԱ

—Չին գարընըզլըրընտա էճնէ
պիլէրէ օլուպ գարալ գիւնի իշիւն
էն էվէլ իթմիլիա հիւքիւմէթի
պիւր հիտապ կէօսթէրէթէ պիւր
պուլաթ միլիօն Ինկիլիզ լիթաթը
թալէպ իթմէթտէ տիւր:

Պուստան մաւտա Բարտաւ էօլ
միւշ Միսիօնալար վէ անլէրէ մա-
լուտ օլուպ իտարապ օլընմուշ վէ
Եսրմըշ թէէսիսաթ իշիւն Իթի
միլիօն 400 պիւր Ինկիլիզ լիթաթը
թալէպ իթմէթտէ տիւրլէր:

ՉՈՒԼԱՐԱՆ ԱԿԻԹԷՆՊԵՐԻՂ
(Տպագրական տառերով)

Կարքս մետաղ, ուղիղ կարգ
Հաւասար բարձրագոյն
Ամեն լիզուէ տպագրական տառեր
և գոնազանք գոհացուցիչ չնեղով
Հասցէ:

Fonderie typographique, Gutenberg
Sophia, Rue Graff Ignatieff № 3

ՓՈՓՈՎԱԾԱՆԷ "ՋՈՐԱ"
ԵՐՈՒՆԵՂԻ ԹԵՐԶԵԱՆ

Իշպու ֆօթօօկրաֆիստէ Սաթալ
լը Չէշմէտէն Էսկի Գալլարմա մէ-
տանընա Ռիթա Սաթաւան 218
հիւմէթրաւ մահալտէ նազլ օլընմը
տրր:

Միւրաճաթ իտէճէթ վէպթը
մէթնուն պրազմաթ իշիւն էճվն
ֆիլաթլա զալթիլ թէմիլ ֆօթօկ-
րաֆար Եէնի ուսուլար իլէ չը
գարըլմաթա տրր:

ՀԱՐՑՈՒՄ ՄԷ

Տեղւոյ Որբախմամի անգամնե-
րէն մին հրապարակու կը հարցը
նէ Պ. Կրօն Միքայէլեանի թէլի-
նպատա Որբիւր հաւաթմ 70 ֆը
րանթի չափ գումարը լանճնաճ է
ուր որ անկէ:

"Չայն Հայրենայ"

Լրագրի Ազգային գրական և Գա-
ղաքական կը հրատարակուէ շաբաթ
անգամ մը. կը պարունակէ լուրջ և
ղաճնեթ, անուրի իշիւնը և Ամերի-
կայի հալ գաղթականութեան մասին
չանկան լուրեր ու տեղեկութիւն-
ներ:

Բաժնեգիրն է տարեկան 10 ֆը
Հասցէ
American Hai Publishing & Cie
P. O. Box 379 Worcester Mass.
(U. S. A.)